

Hrvatsko proljeće u Varaždinskim vijestima

Erhatic, Petar

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:626446>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-17**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 131/NOV/2018

Hrvatsko proljeće u *Varaždinskim vijestima*

Petar Erhatic, 0492/336

Sveučilište Sjever

Odjel za Novinarstvo

Završni rad br. 131/NOV/2018

Hrvatsko proljeće u *Varaždinskim vijestima*

Student

Petar Erhatic, 0492/336

Mentorica

Magdalena Najbar-Agičić, izv. prof. dr. sc.

Koprivnica, rujan 2018. godine

Predgovor

Temu za završni rad htio sam povezati s jednim razdobljem hrvatske povijesti koji me posebno zanimao. Kroz temu o Hrvatskom proljeću povezao sam svoje interese prema novinarstvu i prema povijesti koja me oduvijek posebno privlačila. Hrvatsko proljeće razdoblje je hrvatske povijesti koje nije dugo trajalo, ali je kasnije ostavilo trag u razvoju tadašnjeg društva. Kao studentu mi je posebno zanimljivo Hrvatsko proljeće iz razloga što je u tom pokretu sudjelovalo mnogo studenata koji su težili većoj demokratizaciji i promjeni starih, komunističkih vrijednosti i samog sustava u tadašnjoj SR Hrvatskoj. Hrvatsko proljeće je ostavilo traga i na neki način bilo preteča kasnijem osamostaljenju Hrvatske. Od studenata koji su sudjelovali u pokretu među istaknutijima su bili Dražen Budiša i Ivan Zvonimir Čičak. Ono što je mene osobno impresioniralo su djela tadašnjih političara i studenata koji su svoj glas skupo platili te bili proganjani, isključivani iz javnoga života, te čak i zatvarani, a sve samo zbog toga što su na miran način htjeli promijeniti ondašnji sustav. Zahvalio bih se posebno svojoj mentorici Magdaleni Najbar-Agičić koja mi je puno pomogla prilikom pisanja završnog rada usmjeravajući me u odabiru literature i samom pristupanju temi.

Sažetak

U svom završnom radu govorim o razdoblju Hrvatskog proljeća s posebnim naglaskom na sjeverozapadnu Hrvatsku te o tadašnjim zbivanjima koja su pratile novine *Varaždinske vijesti*, lokalni tjednik koji izlazi od 1945.

U prvom poglavlju prikazujem razdoblje Hrvatskog proljeća, a u sljedećim poglavljima zbivanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, pregled povijesti *Varaždinskih vijesti*, a posebno razdoblje od 1966. godine do 1971.

Najvažnije istraživanje mog rada je proučavanje novina *Varaždinske vijesti*, odnosno članaka na temu razvoja događaja u Jugoslaviji i Hrvatskog proljeća. Članci su prezentirani zajedno s naslovom i sadržajem koji nudi.

Ključne riječi: *Hrvatsko proljeće, Varaždinske vijesti, sjeverozapadna Hrvatska,*

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Hrvatsko proljeće.....	5
3.	Hrvatsko proljeće u sjeverozapadnoj Hrvatskoj.....	7
4.	Odras Hrvatskoga proljeća u Varaždinskim vijestima	9
4.1.	Varaždinske vijesti.....	9
4.2.	Osnivanje istražnih grupa	10
4.3.	O radu grupe u Varaždinskim vijestima	11
5.	Članci iz Varaždinskih vijesti	13
6.	Zaključak.....	23
7.	Literatura.....	24

1. Uvod

Hrvatsko proljeće bilo je političko razdoblje koje se odvijalo od 1967. do 1971. godine, socijalni pokret kojeg su uzrokovale nove političke okolnosti u Jugoslaviji. Označio ga je studentski pokret, pojačana hrvatska nacionalna svijest i prošireni prostor političkog djelovanja. Nositelji ovog pokreta bili su studenti, Matica hrvatska i dio članova SK Hrvatske. Preko sličnosti imena s Praškim proljećem, Hrvatsko proljeće pokazuje sličnosti sa socijalnim pokretima u zemljama realnog socijalizma. Uvodom u Hrvatsko proljeće smatra se objavljivanje "Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika" 17. ožujka 1967. koja izriče opravdani prigovor da između hrvatske i srpske varijante zajedničkog jezika ne postoji ravnopravnost te je čak postojala namjera ujednačenja na temelju srpske varijante. Potpisnici Deklaracije zahtijevali su da se hrvatski i srpski u Ustavu imenuju kao dva posebna jezika, pokraj slovenskoga i makedonskoga, te da se zakoni ubuduće objavljuju ne samo na srpskom, nego i na hrvatskom jeziku. Deklaraciju je podržao i poznati hrvatski književnik Miroslav Krleža. Njegovanje kulturne i jezične tradicije, kao bitnih sastavnica hrvatskoga identiteta, nisu bile jedine preokupacije i teme proljećara. Težili su također i gospodarskoj modernizaciji i prometnom povezivanju Hrvatske. Predmet kritike bio je i nerazmjerno visok broj Srba na vodećim funkcijama. U pitanje se jedino nije dovodio društveni sustav samoupravnog socijalizma. Promjene u saveznom ustavu koje su stupile na snagu u lipnju 1971. potvrdile su federalni karakter savezne države. U Hrvatskoj su te promjene dočekane kao mogućnost promjena, ali i novih zahtjeva. Liberalni dio Partije, u kojem su najistaknutiji bili Savka Dabčević-Kučar, Miko Tripalo i Pero Pirker bili su podijeljeni između naklonosti građana i konzervativnog dijela Partije. Njihova tadašnja situacija bila je slična onoj u Čehoslovačkoj u kojoj su se 1968. godine nalazili Dubček i njegovi sljedbenici. Hrvatsko proljeće dostiglo je svoj vrhunac u drugoj polovini 1971. godine, kada je Miko Tripalo prvi put upotrijebio naziv "masovni pokret". Kraj Hrvatskog proljeća je bio obračun s nosiocima u vrhu Saveza komunista na sjednici u Karadorđevu.

Baveći se temom Hrvatskog proljeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj proučavao sam novine *Varaždinske vijesti* od 1966. godine pa do 1972. godine, završni rad *70 godina Varaždinskih vijesti* kolegice Martine Konjević i knjigu Tomislava Đurića, *Zašto su šutjela lepoglavska zvona: Hrvatsko proljeće u Varaždinu i Čakovcu 1971.: svjedočenja članci dokumenti*. Hrvatsko proljeće imalo je svoje odraze i u sjeverozapadnoj Hrvatskoj te sam ih u završnom radu analizirao preko odjeka u *Varaždinskim vijestima*. *Varaždinske vijesti* svjedočile su svim

političkim, društvenim, kulturnim, sportskim i ostalim društvenim zbivanjima na području grada Varaždina i Varaždinske županije.

Prvi broj novog lista nakon završetka Drugog svjetskog rata pod nazivom *Vijesti* izašao je 19. svibnja 1945. godine u varaždinskoj Svobodinoj Narodnoj tiskari. Ime je naslijedio od kalničkih „Vijesti“. Tiskan je bio na malom formatu 32x25 centimetara, na četiri stranice bez fotografije, a imao je nakladu od 1 200 primjeraka. (Slika 4) Tema nepotpisanog uvodnika, koji je prema nekim izvorima napisao dr. Hinko Krizman bila je „7. V. 1945.“, dan kada su jedinice III. armije oslobodile grad Varaždin.¹ Također, na naslovnoj strani vidljiv je i određen moto lista: „Očistimo naše redove od izdajica, petokolonaša i špekulanata“. Kao i novine u regiji i ove su imale za cilj propagirati partijske ideje i interese. *Vijesti* je pokrenuo Zlatko Vrančić koji je bio imenovan i glavnim urednikom, dok je uz njega redakciju još vodio i član Okružnog komiteta Agitpropa Milan Rajačić. Redakciju su činili još nekolicina njih kojima je kako su bili nevješti u pisanju trebalo jedanaest dana da naprave prvi broj od četiri stranice. Treba ovdje spomenuti kako je kod izlaženja prvog broja „Vijesti“ bilo problema i sa slagarskim strojem ipograf koji je oštećen nekoliko dana prije nego što su partizanske snage ušle u Varaždin i oslobodile ga od njemačke vojske, pa je list slagan ručno.² Cijena prvog broja iznosila je tadašnjih 100 kuna

U samom početku svog nastajanja imale su svega četiri stranice, a novinarima lista bilo je potrebno jedanaest dana da pripreme prvi broj. S početne četiri stranica, *Varaždinske vijesti* tijekom godina narasle su na prosječno 60-tak stranica na kojima su obuhvaćale sva važnija zbivanja na području Varaždinske županije.

¹ Konjević, M., 70 godina *Varaždinskih vijesti*.

² Golob, Antun., str. 544.

Slika 1: Naslovna stranica prvog broja *Vijesti*, (19. 5. 1945.). Izvor:

<https://library.foi.hr/novine/broj1.aspx?v=0&z=563&C=3&godina=1945&broj=000001&F=&H=&vrsta=&grupa=&lang=&stranica=001>, pristupano rujan 2018.

Bitna karika lista su, naravno, novinari i svi ostali djelatnici koji su stvarali *Varaždinske vijesti* koji su barem u jednom trenutku svog novinarskog staža radili za ovaj lokalni tjednik. O njima je ovisilo hoće li priče u novinama biti istinite i objektivne ili iskrivljene i netočne. Njihov rad mnogo nam je mogao otkriti u kojem vremenskom razdoblju su njihovi tekstovi nastajali. Tako primjerice u bivšoj državi i njenom jednonumnom režimu urednicima i novinarima bilo je teško štititi kriterije svoje profesije jer se svaka urednička ili novinarska „samovolja“ označavala od „dežurnih“ partijskih ideologa i obično se kažnjavala tako da su bili proglašeni nepodobnima ili su bili udaljeni sa svog radnog mjesta. Dolazak suradnika Borisa Ratkovića i Milana Babića označili su početak 60-tih godina u *Varaždinskim vijestima*. Naklada je početkom 1961. godine bila 11 500 primjeraka. Osim Ratkovića i Babića, za novine su još surađivali Artur Kulčar, Ivan Vrbanić, Dragutin Brezovec i Viktor Plavec.

Sve do 1966. godine *Varaždinske vijesti* izlazile su u sklopu Varaždinske tiskare, a novine su vodili glavni i odgovorni urednici koje je postavio osnivač. Dana 28. travnja 1966. godine „novine“ se osamostaljuju, a glavni i odgovorni urednik postaje Boris Kožar. Na tom mjestu on će ostati sve do 1972. godine. Kao i njegovog prethodnika Petrovića, za urednika *Varaždinskih vijesti* postavio ga je sekretar varaždinskog SK Hrvatske Valent Huzjak, koji ga je „progurao“ kroz sve partijske forume gdje je to bilo neophodno. To se odnosilo i na varaždinski SSRN čiji je

Kotarski odbor bio tada izdavač *Varaždinskih vijesti*. Prije dolaska u *Varaždinske vijesti*, Kožar kad je imao sastanak sa sekretarom Huzjakom, kao uvjet svog dolaska zatražio je da se „nitko ne petlja u izbor ekipe te uređivanje lista“. Tako je, uz Milana Babića i Stjepana Jalušića koji su već od prije bili suradnici, u novine doveo novinare iz „Varteksove kronike“, između ostalih, Tomislava Đurića, Duška Lončarića, Branimira Cvetka, Armina Rijavca, Dragu Herića, Ivicu Vukotića, dok je Drago Ovčar dobio stalno zaposlenje kao dopisnik iz Međimurja. Zahvaljujući Kožaru, u razdoblju tzv. „dirigiranog novinarstva“, osobito se to odnosi na razdoblje od 1966. do 1972. godine *Varaždinske vijesti* bilježe stanovite nakladničke uspjehe i uredničke pomake prema nezavisnijem informiranju.³

Kožar je počeo uvoditi i plaćene članke o poduzećima, koja – uz to – uzimaju i novine za radnike, čime je porasla pretplata. Stoga su u drugoj polovici 60-tih vidljivi pomaci na području oglašavanja jer su se počele oglašivati tvrtke poput „Vindije“ i „Koke“.⁴ U tjedniku se uvode strip te ilustracije, a naglasak u većini članaka stavlja se na samoupravljanje. Vidljiv je i slobodniji pristup temama i to na kritikama lokalnih političara, koji nisu spomenuti imenom i prezimenom, ali iščitavajući tekstove mogli su se prepoznati o kome se radi. Prvenstveno se tu misli na Kožarov uvodnik „Nije šija nego vrat“. Sve veća otvorena kritika uslijedila je s godinama koje su dolazile. tzv. Hrvatskim proljećem, a koje su itekako osjetili i određeni djelatnici *Varaždinskih vijesti*.⁵

³ Lončarić, M., Fišer E., str. 28.

⁴ *Varaždinske vijesti*, br. 1260., 29. 1. 1969., str. 1.

⁵ Konjević, M., 70 godina *Varaždinskih vijesti*.

2. Hrvatsko proljeće

Političke i privredne promjene u Jugoslaviji sredinom 60-ih stvaraju novu atmosferu u kojoj se počinju postavljati dotad zabranjena pitanja. Međunacionalni odnosi su bili jedno od njih, a rasprave su krenule s pitanjima oko jezika. Hrvati su tradicionalno osjetljivi na identitet i svoj jezik jer je kroz povijest bio jedan od bitnih temelja za očuvanje i jačanje nacionalnog identiteta prema mađarskom, talijanskom i njemačkom pritisku. Tako je jezično pitanje i objavljivanje *Deklaracije* označilo početak Hrvatskog proljeća. Osim jezičnih pitanja, postavljeni su kulturni i gospodarski ciljevi, a s njima i određeni politički zahtjevi. Proljećari su tražili da se vojni rok koji se dotad služio na što većoj udaljenosti od zavičaja bude što duže proveden u matičnoj republici. Taj zahtjev otvarao je mogućnost materinjem jeziku da postane zapovjedni jezik u vojsci. Jedan od važnijih zahtjeva odnosio se na podjelu deviznih prihoda jer je do tada cijeli devizni priljev odlazio u središnju Narodnu banku SFRJ. Hrvatska je zahvaljujući turizmu imala stalne devizne prihode te se u odnosu na ostale republike smatrala zakinutom.

Već nakon što su srpski zastupnici zahtijevali da se u amandmanu na važeći hrvatski ustav iz 1963. Hrvatska ne imenuje samo državom hrvatskoga naroda nego i „srpskog naroda u Hrvatskoj“, Matica hrvatska predlaže svoj nacrt amandmana koji polazi od suvereniteta hrvatskoga naroda i Hrvatsku označava isključivo kao državu hrvatskoga naroda koji se udružio s ostalim narodima u državu Jugoslaviju.⁶ Jedan od prijedloga je bio da Hrvatska zatraži i vlastito mjesto u Ujedinjenim narodima. Hrvatski nacionalni pokret naglo je rastao pogotovo tijekom 1971. U proljeće 1971. izabrano je novo studentsko, nacionalno opredijeljeno vodstvo na Zagrebačkom sveučilištu koje su činili Ivan Zvonimir Čičak, Dražen Budiša i Ante Paradžik. *Hrvatski tjednik* izašao je u travnju u izdanju Matice hrvatske te postaje javna tribina intelektualne i nekomunističke struje Hrvatskog proljeća. List se bavio razvojem demokracije, hrvatskim nacionalnim temama, a posebno je naglašavao nedjeljiv suverenitet hrvatskog naroda u Hrvatskoj koji je bio suprotan stavu da u tom suverenitetu participiraju i Srbi kao narod, kolektivitet. Drugim narodima, ponajprije Srbima, bila bi zajamčena prava na slobodno i ravnopravno izražavanje svih vidova nacionalnih osobitosti.

Titov odnos prema Hrvatskom proljeću ostao je dugo vremena podijeljen. U srpnju 1971. Tito prijeti da će uspostaviti red, čak i uz pomoć vojske ako će zatrebati da bi početkom rujna dao izjavu kako je zadovoljan pokretom u Hrvatskoj te kako ne vidi nikakve nacionalističke

⁶ Steindorff, L., str. 204.

namjere. Tito je 1. prosinca sazvao Predsjedništvo SKJ u Karađorđevu te je Hrvatske komuniste oštro kritizirao jer se nisu oduprli nacionalizmu, šovinizmu i klasnom neprijatelju. Tito je i studentski štrajk ocijenio kao kontrarevolucionarnu akciju koju su, smatrao je on, potaknuli neki inozemni krugovi. Nakon toga su organizirani partijski sastanci po cijeloj Hrvatskoj na kojima je više od 400 osoba moralo podnijeti ostavku ili je bilo smijenjeno, nekoliko tisuća osoba je pritvoreno, proganjano ili izbačeno iz društvenog i javnog života. Vodeći ljudi Hrvatskog proljeća Miko Tripalo, Savka Dabčević-Kučar, Pero Pirker i njihovi bliži suradnici udaljeni su sa svojih funkcija i onemogućeno im je javno djelovanje. Montiranim sudskim procesima osuđivani su istaknuti kulturni radnici Matice hrvatske, urednici *Hrvatskog tjednika* i studentske vođe na dvije do četiri godine zatvora. Neki od značajnijih su bili pisac i urednik *Hrvatskog tjednika* Vlado Gotovac, Dražen Budiša, Ivan Zvonimir Čičak, Marko Veselica i dr. Velik broj ljudi pobjegao je iz zemlje, a promjene u Hrvatskoj uslijedile su tek nakon dva desetljeća.

3. Hrvatsko proljeće u sjeverozapadnoj Hrvatskoj

Društveno politička gibanja tijekom šezdesetih godina nisu zaobišla niti sjeverozapadnu Hrvatsku. Hrvatsko proljeće i u tom dijelu Hrvatske pokazalo se u punom zamahu. Naknadni partijski izvještaji davali su prikaz „neprijateljskog djelovanja“ hrvatskih proljećara u Varaždinu, odnosno pojavu nacionalizma u SK i javnom životu Varaždina. Iz tih partijskih „ocjena“ moglo se primijetiti da su hrvatski proljećari radili na kulturnom, političkom i gospodarskom preporodu svoga kraja i naroda. Na prvome mjestu udara bila je Matica Hrvatska u Varaždinu, a njeni čelnici su bili prof. Dragutin Bišćan i prof. Nikola Dugandžić. S obzirom da su oni bili profesori na varaždinskoj gimnaziji, tako je i u ogranku Matice hrvatske bilo i više prosvjetnih djelatnika. Matici se zamjeralo da je održavala brojna predavanja, osnovala Pjevački „Ivan Padovec“ za koji su smatrali da je okupljao ljude koji su se ogriješili o NOB. Komitet je nakon toga donio odluku da se ogranak Matice hrvatske rasformira 27. prosinca 1971. Varaždin je bio među prvima u Hrvatskoj koji su eliminirali tu kulturnu, nacionalnu udruhu.

Vidu Fijanu, ravnatelju Narodnog kazališta „August Cesarec“ u Varaždinu, nekadašnjem sudioniku partizanskog kazališta „August Cesarec“ tijekom NOB-a zamjerali su da je na repertoar kazališta postavio djela „nacionalističke orijentacije“ („Zrinski“ Tita Strozija i „Smrt Stjepana Radića“ Tomislava Bakarića) te što je dopustio da se u zgradi kazališta mimo repertoara, održi vjerska priredba „Marijino navještenje“, koju su organizirali Crkva i Kaptol iz Zagreba preko slobodnih dramskih umjetnika. Uz ostale kulturne ustanove, doprinos Hrvatskom proljeću dalo je i Narodno sveučilište „Braća Ribar“ u Varaždinu. Optuženi su da im je djelovanje bilo na samom rubu nacionalističkog djelovanja, a direktor te ustanove Ivica Trupković morao je otići s tog položaja. Ništa bolje nije prošlo ni Turističko društvo u Varaždinu, koje se moralo „opravdati“ isključenjem iz svog članstva ranije prozvanih „nacionalista“ Tomislava Jagačića, prosvjetnog, planinarskog i turističkog djelatnika i publicista, te novinara Tomislava Đurića. Skoro su i Varaždinske barokne večeri proglašene nacionalističkima zato što su se održavale u isusovačkoj crkvi Blažene Djevice Marije pa su tako „komunisti morali ulaziti u ovo crkveno zdanje“.

U prihvaćanju i tumačenju tadašnjih gospodarskih prilika, njihovim uzrocima i posljedicama koje su iznosili tadašnji čelnici Hrvatskog proljeća Savka Dabčević-Kučar, Marko Veselica, Šime Đodan i dr., istaknuli su se studenti Više ekonomske škole u Varaždinu. Studenti su tom vodstvu dali potporu nakon 21. sjednice SKJ u Karađorđevu, i to organiziranjem štrajka koji je trajao od 25. do 27. prosinca 1971. Zbog toga su studenti – organizatori štrajka bili izbačeni iz škole, a zaključak Partije je nakon toga bio da nisu niti bili iz varaždinske regije i da je većina njih završila srednju školu za svećenike.

Upravi Više ekonomske škole bilo je zamjereno da su Marku Veselici dopustili održavanje predavanja o tadašnjem stanju u Hrvatskoj u svjetlu tadašnjeg rukovodstva SK Hrvatske. Zbog toga su smijenjeni ravnatelj Više ekonomske škole, sekretar osnovne partijske organizacije i predsjednik Savjeta škole.

Početak 1972. godine jedan visoki hrvatski partijski dužnosnik javno je uzviknuo da je Marko Veselica „palio nacionalističke vatre u Požegi i Varaždinu“. Bio je to početak hajke protiv hrvatskih proljećara u Varaždinu i njegovoj široj okolici.

U travnju 1971. godine Marko Veselica je dao intervju *Varaždinskim vijestima* (br. 1370 i 1371 od 2. i 10. travnja), koji je objavljen pod naslovom „Hrvatski globalni interes i njegova strategija“. Glavna misao tog intervjua bila je: „Hrvatski narod imao je snage i vitalnosti, kao i njegovi najbolji sinovi da se odupru pritisku koji traje preko 1000 godina, boreći se svim sredstvima da održi svoj nacionalni integritet.“ Varaždinski partijski komitet 30. lipnja 1972. na svojoj sjednici taj intervju je nazvao pozivom na „kontrarevoluciju“. Na taj su način željeli opravdati progone hrvatskih proljećara. Zaključeno je:

„Varaždinski općinski komitet SKH održao je konferencije na kojima su trebali priznati svoju eventualnu nebudnost, odnosno osnovali su istražne komisije za „utvrđivanje stupnja nacionalizma u pojedinim institucijama“ za: 1. Višu ekonomsku školu, 2. Maticu hrvatsku, 3. Varaždinske vijesti, 4. cjelokupnu kulturnu djelatnost, 5. djelatnost klera, 6. djelatnost studenata s područja Varaždina koji studiraju u Zagrebu i drugim krajevima.“⁷

⁷ Đurić, T., str.11-12.

4. Odras Hrvatskoga proljeća u *Varaždinskim vijestima*

4.1. *Varaždinske vijesti*

Sve veća sloboda govora koja se krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina osjetila u tadašnjoj SR Hrvatskoj, odrazila se i na *Varaždinske vijesti*. Početkom sedamdesetih tako su se s velikim zanimanjem pratili istup vodećih ljudi Hrvatskog proljeća. Posjetu dr. Savke Dabčević Kučar Varaždinu i varaždinskoj tvrtki „Koka“ u br. 1363., koji je izašao 13. veljače 1971. godine bile su posvećene tri stranice. Također *Varaždinske vijesti* u dva broja koja su izašla u travnju 1971. godine donijele su intervju, kako su u predgovoru istaknuli, istaknutog stručnjaka suvremene hrvatske i šire gospodarske znanosti Marka Veselice, a povodom njegovog posjeta varaždinskoj Visokoj školi.

Međutim, protuakcija slobodnijem pristupu svakodnevnicima ubrzo je uslijedila. Tako je Općinski komitet SKH na čelu sa sekretarom Milanom Jagićem u prosincu 1971. godine osnovao grupu za ispitivanje u kojoj je mjeri bio prisutan „nacionalizam, šovinizam i kontrarevolucionarne snage“ u varaždinskoj Matici hrvatskoj, Višoj ekonomskoj školi te *Varaždinskim vijestima*. Svjedoči o tome br. 1405. gdje se u tekstu pod naslovom „Zaključci 23. sjednice CK SK Hrvatske“ između ostalog ističe: „Naša zajednička borba protiv vlastitog nacionalizma i šovinizma, bit će nedvojben izraz uzajamne pomoći i zajedničke odlučnosti da nastavimo Titovim putem.“⁸

Nije trebalo dugo čekati, a da se objavi vijest o ostavci glavnog urednika Borisa Kožara: „Uvažavajući stav Općinskog komiteta SKH i Izvršnog odbora SSRN Varaždin Boris Kožar podnio je ostavku na mjesto direktora, glavnog i odgovornog urednika *Varaždinskih vijesti*, a radna zajednica suglasila se i s prijedlogom da se prava osnivača sa Skupštine općine Varaždin prenesu na Općinsku konferenciju SSRN.“⁹ Također na sjednici OK SKH održanoj 23. prosinca 1971., između ostalog najavljene su kadrovske promjene po pitanju *Varaždinskih vijesti*.¹⁰

⁸ *Varaždinske vijesti*, br. 1405., 18. 12. 1971., str. 3.

⁹ *Varaždinske vijesti*, br. 1408., 15. 1. 1972., str. 4.

¹⁰ *Varaždinske vijesti*, br. 1409., 22. 1. 1972., str. 4.

Tako je u veljači 1972. godine u *Varaždinskim vijestima* objavljen izvještaj sa sjednice Skupštine općine Varaždin na kojoj je usvojeno rješenje o prijenosu prava osnivača Novinskog poduzeća *Varaždinskih vijesti* sa Skupštine općine Varaždin na Općinsku konferenciju Socijalističkog saveza radnog naroda Varaždin. Također, ističe se da je prihvaćena ostavka dotadašnjeg glavnog urednika Borisa Kožara, a kao vršitelj dužnosti direktora i glavnog urednika postavljen je Josip Lonjak. U istom tom članku navedeno je i kako je raskinut radni odnos s novinarom Tomislavom Đurićem, te ekonomskim propagandistom Tomislavom Jagačićem.¹¹ U *Varaždinske vijesti* tako se uvodi jača kontrola Partije, koja je preko SSRN-a kao osnivača i nakladnika nadzirala „idejnu čistoću“ uređivačke politike novina praktički sve do 1990. godine.¹²

4.2. Osnivanje istražnih grupa

Ubrzo nakon Karađorđeva Općinski komitet SKH Varaždin sazvaio je sjednicu komiteta 13. prosinca 1971. i žurno osnovao grupe-komisije koje su trebale hitno istražiti „prodore nacionalizma“ u već naznačenim varaždinskim ustanovama i institucijama, a već su bili prozvani i određeni nacionalisti u njima. Osnovana je grupa za „ispitivanje djelovanja i situacije“ u Višoj ekonomskoj školi te grupa za Maticu hrvatsku i *Varaždinske vijesti*. Na istoj je sjednici zaključeno da Boris Kožar treba podnijeti ostavku na svoje funkcije u *Varaždinskim vijestima*.

Prvi takav cjelovit izvještaj pod nazivom „Izvještaj komisije Općinskog komiteta SKH o neprijateljskoj djelatnosti“ podnesen je na sjednici OK SKH 14. siječnja 1972., a drugi, proširen te pod nazivom „Izvještaj o uzrocima pojava i prodoru nacionalističkih tendencija u SKH i javni život Varaždina“, na općinskoj konferenciji 30. lipnja 1972. godine. Oba su „izvještaja“ objavljena u partijskom Informativnom biltenu prema knjizi Tomislava Đurića, *Zašto su šutjela lepoglavska zvona: Hrvatsko proljeće u Varaždinu i Čakovcu 1971.: svjedočenja članci dokumenti*.

4.3. O radu grupe u *Varaždinskim vijestima*

„Općinski komitet SKH Varaždin i druge društveno-političke organizacije, posebno Izvršni odbor Socijalističkog saveza, pa i drugovi iz Saveza boraca i Sindikata i nekih radnih

¹¹ *Varaždinske vijesti*, br. 1411., 5. 2. 1972., str. 1.

¹² Lončarić, M., Fišer E., str. 28.

organizacija, i prije 21. sjednice nekoliko puta raspravljali i ponekad upućivali određene kritike na sva sredstva informiranja, međutim, naročitog rezultata nije bilo i moram reći da je naša konstatacija da se čak nisu ni poštivali stavovi i zaključci Općinskog komiteta i njegova upozorenja. To je bio jedan od razloga, posebno nakon 21. sjednice, da Općinski komitet formira grupu koja će imati zadatak da to stanje u *Varaždinskim vijestima* ispita i da u tom listu stvori uvjete da on počne informirati građanstvo na liniji zaključaka 21. sjednice i kursu Saveza komunista. Moram odmah reći da je našoj grupi u odnosu na ostale grupe bio prilično otežan rad zbog toga što smo imali samo nekoliko elemenata o kojima smo do tada raspravljali na našim sjednicama Općinskog komiteta i upozorenja koja su dolazila iz radnih organizacija i drugih društveno-političkih organizacija, a da smo u prvom kontaktu sa odgovornim drugovima iz *Varaždinskih vijesti* dobili samo opravdanje, a ne samokritično sagledavanje na stanje i pojave u tom listu i kući.

Umjesto toga, nama je prezentirana hrpa materijala, odnosno, brojevi lista nekoliko godina unazad, pa sve to do ove sjednice nismo mogli ispitati. Naša je grupa konstatirala, prvo: Da je u toj sredini bilo pojedinaca koji su se pored svog novinarskog posla, da se tako izrazim, bavili i djelovali u mnogim drugim sredinama, bavili se drugim poslovima koji imaju prizvuk i nacionalizma i drugih negativnih elemenata i pojava koje im se mogu pripisati u njihovom radu, pa je i to jedna od konstatacija ove grupe koja je radila u *Varaždinskim vijestima*.

Drugo, konstatirali smo da su *Varaždinske vijesti* polako postajale više svačiji list nego varaždinski, da se kroz taj list sve manje informiralo građanstvo o svemu onome što se dešava i zbiva na našem području, a posebno smo zaključili da ne možemo biti zadovoljni sa načinom na koji se kroz taj list informiralo građanstvo, pa i članstvo Saveza komunista o radu i akcijama i djelovanju svih društveno-političkih organizacija na našem području. Tu su posebnu kritiku dali i drugovi iz Saveza boraca, koji su zahtijevali i od ovog Općinskog komiteta da zajednički idemo na stvaranje takvih uvjeta, da će rad svih društveno-političkih organizacija biti na vrijeme prezentiran ne samo članstvu tih organizacija nego cjelokupnom građanstvu i radnim ljudima našeg područja. Pored toga, konstatirali smo da nije bilo opravdanja da se objavi intervju s Markom Veselicom. Posebno smo konstatirali odgovornost za to glavnog i odgovornog urednika, naročito, kod podnaslova i međunaslova koji su imali nacionalistički prizvuk.

Također smo dobili primjedbe i zahtjev od Općinskog komiteta iz Ivanca da poduzmemo određene mjere još prije 21. sjednice, zbog napisa i načina pisanja novinara Tomislava Đurića iz *Varaždinskih vijesti* o onim lepglavskim zvonima, pa smo došli do zaključka da je kroz takvo pisanje i informiranje javnosti Savez komunista i prije svega Općinski komitet Ivanec stavljen u situaciju kojom se želi prikazati kao da vodi suprotnu politiku željama radnih ljudi tog područja, na osnovu čega smo utvrdili da to bio udar na autoritet Saveza komunista toga područja. Na

osnovu svega toga i zaključaka Općinskog komiteta SKH i Izvršnog odbora SSRN, a i zbog izjave glavnog i odgovornog urednika i direktora da on stoji iza svega onoga što je Đurić radio za proteklo vrijeme – naša grupa je zahtijevala od Borisa Kožara da podnese ostavku na položaj direktora i glavnog i odgovornog urednika, što je on i učinio. Poslije toga sastao se Savjet *Varaždinskih vijesti* i prihvatio ostavku, donijevši zaključak kojim predlaže Izvršnom odboru Socijalističkog saveza da u dogovoru sa ostalim društveno-političkim organizacijama prodiskutira i predloži Komisiji za izbor i imenovanje pri Općinskoj skupštini, da dade prijedlog za vršioca dužnosti direktora, glavnog i odgovornog urednika *Varaždinskih vijesti*, kako bi Općinska skupština na prvoj sjednici mogla prihvatiti ostavku Borisa Kožara i postaviti vršioca dužnosti do raspisivanja redovnog natječaja za to radno mjesto. Komisija nastavlja svoj rad zbog toga što su nam potrebni i rezultati nekih drugih grupa zbog onog što sam već prije rekao, da su pojedini novinari *Varaždinskih vijesti* djelovali i u drugim sredinama. Tako ćemo doći do stvarnih rezultata njihova djelovanja i rada. Kad sumiramo sve nalaze, o svemu ćemo obavijestiti Općinski komitet i Konferenciju SKH.“ Ti su zaključci bili navedeni u Informativnom biltenu Organizacije općinske konferencije SKH Varaždin (br. 9, Varaždin 25. 1. 1972.) kojeg je tekst naveden u knjizi Tomislava Đurića. Iz opsežnog izvještaja grupe za praćenje rada *Varaždinskih vijesti* može se nazrijeti odnos prema novinama i novinarima te temeljito pretresanje cijele redakcije i tekstova koje su objavili u novinama tijekom Hrvatskog proljeća. Prozivali su ih zbog poticanja nacionalizma, zamjeralo im se što su uključili i događanja izvan varaždinske regije i objavljivanje intervjua s poznatim proljećarima. Novinarima i urednicima uskraćena je novinarska sloboda te je od glavnog urednika zatraženo da podnese ostavku, što je on i učinio. Prozvani su da nisu pisali u skladu s politikom stranke i zemlje te je taj izvještaj dokument, svjedočanstvo kojim se može potvrditi u kakvoj su se situaciji nalazili novinari u vrijeme Hrvatskog proljeća.

5. Članci iz *Varaždinskih vijesti*

Varaždinske vijesti tijekom svog neprekidnog izlaženja od 1945. u prvom su redu bile svojevrsno zrcalo života varaždinske regije. U vremenu kada se osjećao slobodniji pristup društvenim problemima i tjednik je otvorenije pisao o svakodnevnicima života Varaždinaca i Varaždinki. Međutim, gotovo svaki značajniji porast nadzora vladajućih struktura nad medijima odražavao se i u sadržaju *Varaždinskih vijesti*. Primjer tome je i Hrvatsko proljeće što se moglo dokučiti iz prekida ugovora o radu s određenim novinarima, dok su pak neki urednici pod pritiskom podnosili ostavke. Mogli bi reći da su se kroz cijelo vrijeme izlaženja *Varaždinske vijesti* kao i novinari i ostali djelatnici nalazili između vladajuće strukture i njihovih zahtjeva, te interesa javnosti. Svjedoče o tome kako su i u tadašnje vrijeme u Savjetima lista sjedile osobe koje su dolazile iz političkih organizacija i utjecale na rad djelatnika. S toga su i prevladavali tekstovi o Titu, sa sjednica SK i slično. S druge strane svjedoče to i izjave anketiranih čitatelja koje su *Varaždinske vijesti* objavljivale prilikom svojih značajnijih obljetnica, a koji su isticali da bi više željeli čitati o problemima i uspjesima „malog čovjeka“.

Iščitavajući brojeve *Varaždinskih vijesti* od 1966. pa do 1972. godine primijetio sam da su osim života u Varaždinu i regiji, novinski članci pratili obilježavanje rođendana *druga Tita*, Štafetu mladosti, sastanke SK u Varaždinu, te sastanke SKH i SKJ. Tijekom tih burnih godina pratili su dolaske važnih čelnika SKJ u Varaždin, npr. Savke Dabčević-Kučar, Mike Tripala i dr. Nakon svih plenuma SKJ davali su iscrpne izvještaje o njihovim zaključcima. Redovno su davali podršku Titu i odlukama SKJ. Obično su takvi članci zauzimali po nekoliko stranica *Varaždinskih vijesti*. Dosta su pisali i o slobodi medija, sredstvima informiranja i kvaliteti informiranosti građana u zemlji.

Navest ću nekoliko članaka koji potkrepljuju istraživački dio završnog rada. Digitalne brojeve *Varaždinskih vijesti* pretraživao sam po ključnim riječima. Dosta sam detaljno pregledao sve brojeve novina u vremenu Hrvatskog proljeća.

U broju 1120 (19. 5. 1966.) na naslovnoj stranici *Varaždinskih vijesti* objavljen je članak *Svečani doček i ispraćaj štafete mladosti – Sretan rođendan voljeni naš druže Tito!* U tom članku osim što se detaljno opisuje svečana proslava štafete mladosti na ukrašenom stadionu Varteksa, obilježava se i prigodnim riječima rođendan J. Broza.

Članak naglašava važnost politike i mišljenja toga doba i idealizira se osobnost vođe Jugoslavije što možemo vidjeti u sljedećem odlomku članka: „Saznanje o tome da je čitavo svoje biće uložio u oživotvorenje najplemenitijih i najljudskijih ideala čovječanstva – a za trajan mir u svijetu, za ravnopravne odnose među narodima, za dostojanstvo čovjeka, za afirmaciju ličnosti – obavezuje nas da još više znanja, napora, poleta i energije uložimo za što potpuniji trijumf

Tvojih zamisli, za što smjelije otklanjanje svega onoga što smeta i koči afirmaciji tih ideja. Istovremeno to nas saznanje ispunjava ponosom i gordošću što smo mi sinovi naroda na čijem si Ti čelu! „(Građani i omladina kotara Varaždin)“

U broju 1125 (23. 6. 1966.) *Varaždinske vijesti* su na naslovnici objavile članak *Osmoj konferenciji Saveza komunista općine Varaždin prisustvovala je Savka Dabčević, sekretar Centralnog komiteta SK Hrvatske – Komunisti – nosioci progresu*. Konferencija je održana u Koncertnoj dvorani Narodnog kazališta „August Cesarec“, a pored 180 delegata konferenciji su uz brojne goste varaždinskog privrednog kulturnog i društvenog života prisustvovali Savka Dabčević-Kučar, sekretar CK SK Hrvatske, Beška Frntić, Karlo Mrazović, Franjo Culjak, Valent Huzjak, Franjo Đuras Gojko, zatim predstavnici JNA, general potpukovnik Rade Bulat, general major Bruno Vuletić i pukovnik Gracijan Škrg. Savka Dabčević-Kučar također se uključila u rad konferencije te je govorila o tadašnjoj ulozi i mjestu Saveza komunista, nekim pitanjima reforme, „depolitizaciji privrede koja ne može biti protumačena kao negacija političkih snaga već se odgovornost i metoda angažiranja Saveza komunista postavlja u drugom svjetlu.“

U članku pod naslovom *Historijske odluke*, br.1127 (7. 7. 1966.) popratili su Četvrti plenum centralnog komiteta SK Jugoslavije koji se održao na Brijunima. Plenumu su prisustvovali članovi Kontrolne i predsjednik Revizione komisije CK SKJ. Po prijedlogu J. Broza raspravljali su o aktualnim problemima koji su se ticali štetnim djelovanjem nekih organa sigurnosti i štetnim posljedicama tog djelovanja na razvoj sistema. J. Broza je smatrao da su pojedinci u službi sigurnosti postali previše dominantni, stvorili vlast nad ljudima, nad SK, nad društvom, a to je smatrao neposrednom opasnošću za jedinstvo naših naroda, za SK, njegovo jedinstvo i za cjelokupni socijalistički razvitak. U članku se spominje i da je prihvaćena ostavka Aleksandra Rankovića, a Svetislav Stefanović je isključen iz CK i SKJ. Za sekretara CK SKJ izabran je Mijalko Todorović a Milentije Popović za člana Izvršnog komiteta, dok je u CK biran Dobrivoje Radosavljević.

Ispod članka *Četvrti plenum CK SKJ Historijske odluke* doslovce citiraju J. Broza u članku *Riječ druga Tita*. J. Broz komentira diskusiju koja se odvijala na plenumu te daje svoje mišljenje i osvrt na cjelokupnu situaciju: „Bit će, također potrebno da se u vezi s odlukama plenuma spriječe razna naklapanja, razne priče i nacionalističke tendencije koje se pri tome mogu pojaviti. Sa današnjom sjednicom našeg Četvrtog plenuma, koji će, po mome mišljenju, imati ogroman značaj za dalji razvitak našeg društva i izgradnju socijalizma, mi ćemo presjeći, ako budemo pravilno radili, sve one nacionalističke devijacije koje su se pojavljivale čak u redovima komunista. Drugovi su ovdje već kazali da smo izgleda pogodili u pravi izvor tih raznih nacionalističkih tendencija do kojih je dolazilo i koje su poslije imale odraza i u republikama. Nemojmo sada imati u vidu samo Beograd. Beograd je grad svih Južnih Slovena. U njemu je

velik broj i Hrvata, i Slovenaca, i Makedonaca, Bosanaca, Crnogoraca. To je jedan jugoslavenski grad i svi smo mi odgovorni za ono što se u njemu događa... A komunisti u drugim republikama moraju se pokazati dovoljno snažni i dovoljno energični i budni da bi se omogućilo raznim šovinističkim elementima i neprijateljima naše socijalističke izgradnje, raznim protivnicima našeg sistema da sada unose zabunu u naše redove.“ Josip Broz Tito smatrao je to ozbiljnim problemom kojim je pristupio dosta kasno, ali opet ne i prekasno. U članku se nastavlja potreba da se iz redova komunista odstrani ljude koji su se samo iz karijerističkih razloga uvukli unutra jer će zbog njih komunisti imati poteškoća u provođenju odluka. Josip Broz Tito više puta naglašava čišćenje stranke i budno praćenje nepodobnih ljudi, te neprestano provjeravanje kadrova koje je nužno potrebna stvar u jednoj organizaciji kao što je SKJ. Potaknuti radom Četvrtog plenuma CK SKJ i riječima druga Tita članovi aktiva općinskih komiteta u Varaždinu, Ivancu, Čakovcu, Ludbregu i Novom Marofu dali su podršku centralnom komitetu i drugu Titu. Ta bezrezervna podrška objavljena je u članku *Jedinstvena podrška stavovima Centralnog komiteta i druga Tita*. Komunisti Varaždinskog kotara energično su osudili radnje Rankovića i Stefanovića, a punu podršku dali su stavovima Četvrtog plenuma CK SKJ. O tome su se izjasnili na svim sastancima, a to je također bilo zapisano i u telegramima koji su bili upućeni CK SKJ i *drugu Titu* koji je po njihovu mišljenju ponovno dokazao „svoj genije, snagu, humanost i beskompromisnost kad je u pitanju naš SK, izgradnja socijalističkog društva, kad je riječ o tokovima naše revolucije.“

U broju *Varaždinskih vijesti* 1129 (21. 7. 1966.) ponovno je objavljen članak podrške Brijunskim zaključcima na naslovnoj strani pod naslovom *Bezrezervna podrška Brijunskim zaključcima*, odnosno još jednom su potvrdili da je cjelokupno stanovništvo Varaždinskog kotara dalo bezrezervnu podršku Brijunskim zaključcima.

U broju 1137 *Varaždinskih vijesti* (15. 9. 1966.) osvanuo je na šestoj strani članak *Odakle im pravo na takvo ponašanje?* U članku se komentira tumačenje Brijunskih zaključaka gdje se osuđuje vrijeđanje službenika sigurnosti u Varaždinskom kotaru, iako je u Brijunskim zaključcima navedeno da na udaru kritike ne treba biti cijela služba državne sigurnosti jer da osim onih čije su radnje osuđene također rade i dobri i poštteni kadrovi. U članku su navedena i različita vrijeđanja policajaca od strane građana koji su u svojoj slobodi otišli predaleko ne razmišljajući da i policija izvršava svoje svakodnevne radne zadatke.

Članak *U posjeti „Koki“* o dolasku Mike Tripala u Varaždin dobio je mjesto na naslovnici *Varaždinskih vijesti*, broj 1175 (1. 6. 1967.). Tom prilikom direktor Janko Peharda upoznao ga je s razvojem ove varaždinske privredne organizacije. Na sljedećoj strani iznosi se problematika novih članova SK i o odlasku starih članova iz SK i njihovim razlozima. Članak se zove *Uz teze o reorganizaciji SKJ- Za dosljedniju politiku prijema novih članova- Zašto pojedinci vraćaju*

partijske knjižice? Kao glavni problem se navodi: „Ima mišljenja da je sasvim normalno što u fazi najnovijih revolucionarnih promjena u zemlji i unutar SK iz njegovih redova „ispadaju“ oni koji ne mogu prihvatiti novu orijentaciju jer su postali članovi SK samo iz karijerističkih i sličnih pobuda.“

Jedan od prijedloga vezanih uz Hrvatsko proljeće bilo je i raspolaganje devizama pa se tako na plenumu Kotarskog komiteta SK koji se održao 31. ožujka 1967. godine govorilo o tome, a popraćeno je člankom *Traži se odgovornost (Varaždinske vijesti, br. 1166, 6. 4. 1967.)* Plenum je iznio neke činjenice: “Kreditni sistem stvara teškoće i nužne su korekture, ali takve koje će uvjetovati napredak i razvoj. Jedno je gledanje onih koji stvaraju devize a drugo onih koji ih troše. Sadašnji propisi kao da su naklonjeni onima koji devize troše. Unutrašnjih rezervi bilo je i bit će ih ali sa starim strojevima nema velikog napretka. Borbu za reformu treba postaviti na širu bazu, upoznati svakog radnog čovjeka sa njenim ciljevima i angažirati sve radne ljude ako želimo postići potpune rezultate. Sada je vrijeme prestrojavanja u jednom napornom kretanju u jednom maršu u akciji koja će nedvosmisleno dokazati tko je za reformu u praksu, a tko nije za nju, odnosno tko je za reformu samo na riječima.“

Čelni ljudi SKJ dobivali su prostor u novinama pa tako u broju 1177, (15. 6. 1967.) *Varaždinske vijesti* donose potpuno *Izlaganje Mike Tripala sekretara Izvršnog komiteta CK SK Hrvatske na savjetovanju u Varaždinu 23. 5. 1967. godine.* Odlomci iz izlaganja Mike Tripala: „Bilo bi pogrešno ako bismo mi komunisti stali na stanovište da je napredniji onaj koji se proglašava Jugoslavenom ili da je napredniji onaj koji se smatra Hrvatom, Srbinom. Tu ne smije biti nametanja ni sa jedne ni sa druge strane. Neka se svako osjeća onako kako on to sam želi. Za nas je bitno kakav je odnos svakog tog pojedinca prema socijalističkoj izgradnji u našoj zemlji i u tom smislu smo svi mi Jugoslaveni, u smislu naše borbe za ostvarivanje socijalističkog društva na bazi samoupravljanja i taj osjećaj pripadnosti jednoj jedinstvenoj jugoslavenskoj socijalističkoj zajednici mi moramo razvijati. ... Jedna od manifestacija pokušaja zatvaranja republike jeste i pitanje jezika i problema koji su u vezi s njim izbili u prvi plan. Možda je oko Deklaracije i Prijedloga za razmišljanje bilo više uzbuđenja nego što su oni zasluživali, ali je to bilo zbog toga što smo i mi sami mislili da nacionalizam ima daleko više utjecaja nego što ga stvarno i realno ima. Reakcija na te događaje je pokazala da su ljudi svjesni činjenice da su bratstvo i jedinstvo i nacionalna ravnopravnost bitna tekovina i da svaki napad na nju, bez obzira od kojih i kakvih snaga dolazio znače ozbiljnu stvar koju treba najodlučnije suzbiti.“

I sami novinari pisali su o slobodi medija i informiranosti uopće pa se to može potkrijepiti i ovim člankom iz *Varaždinskih vijesti, br. 1210, 7. veljače 1968. Iz rada socijalističkog saveza – Početak kontinuirane akcije.* Na dnevnom redu Predsjedništva Općinske konferencije SSRN Varaždin bila je problematika sredstava informiranja i informiranosti uopće. Ovom skupu uz

predstavnik svih društveno-političkih organizacija varaždinske komune prisustvovala je i drugarica Beška Frntić, tajnik Republičke konferencije SSRN Hrvatske. Milivoj Rihtarić je iznio zadovoljstvo količinom i kvalitetom tiska na području varaždinske regije, a smatrao je i da je po tiraži u povoljnijem položaju, odnosno da je među najbolje „pokrivenima“ u Hrvatskoj. U diskusiji su naveli da je zahvaljujući profesionalnim kadrovima u *Vjesniku* i *Varaždinskim vijestima* javnost potpuno informirana.

DA REDOVNE SKUPŠTINE KOMERCIJALNE BANKE VARAŽDIN

Sve je podređeno intencijama reforme

Ovog ponedjeljka održana je IV redovna skupština Komercijalne banke Varaždin. Očekivalo se da će biti govora o povišenoj isplati za dva prosječna mjesečna osobna dohotka (u mjesecu prosincu 1967. godine) službenicima ove banke.

I, bilo je riječi. Skupština je zauzela stav, da su isplate bile u okviru usvojenih kriterija raspodjele osobnih dohoda i u tvrtki privrednoga banke. Jednoglase je prihvaćen izvještaj o rezultatima i provedbi poslovne politike Komercijalne banke u 1967. godini, kao i izvještaj po Završnom računu.

Kako je poslovala ova poslovna banka prošle godine? Izajet ćemo nekoliko konstatacija.

Krajem 1967. godine problem neaktivnosti privrede, koji je inače bio prisutan cijele godine, dostigao je kulminaciju. I banka se našla u tim problemom, no do krajnjih konsekvencija nije došla. Služba društvenog kreditiranja morala zbog neaktivnosti banke odustaviti mnoge s računima komunističke društvene imovine, vezanih za ova banka.

Raznovrsna suradnja

S obzirom da je prestala bilo kakva forma garantiranja likvidnosti poslovnih banaka od strane Narodne banke, komercijalne banke su osim kreditne i izvornim sredstava, od čijeg kretanja i stoji likvidnost i aktivna banke. Ovdje moramo i spomenuti, kako je nekoliko privrednih organizacija (među njima 'Varteks' i 'Vito') da bi ublažile svoj problem nabavila obitnih sredstava, pomoćno isplate osobnih dohoda za još jedanaest mjeseci, odnosno raspisale su inter-teritornu zajmu.

Značajan je dinamičan rast kredita za zalihe. Komercijalna banka morala je upotrebiti izvorne kredite privrednih organizacija na druge poslovne banke, zbog vlastite nemogućnosti kreditiranja, a uzrok tome leži u strukturi bančinskih depozita, tako i u još uvijek sporom otkostanju kredita iz zaliha.

Prošle je godine poslovna politika banke bila usmjerena u dva osnovna pravca. Sie se je činilo na otkostanje vlastite likvidnosti, i djalatnosti, usmjeravan je drugo, selektivnom raspisiva- nju politikom raspoloživa su sredstva utmjerjavana u naj-slovniji fond u oblasti uspost-

teljstva, a ualsalo se također osnovna i trajna obrtna sredstva zanatstva.

Banka je kreditirala nastavku poloprivrednih strova, u cilju povećanja poploprivedne proizvodnje. To se je činilo i za potrebe individualnih gospodarstava putem poloprivrednih organizacija s kojima su te gar-podstavila bila u kooperativ- nim odnosima.

Brzi obrt kapitala

Sto se tiče stambene iz- stave, može se reći da u 1967. godini uopće nije došlo do izgradnje automatskim i izgradnje, jer u 1966. godini ni, na rok od 15 mjeseci oim dviju radnih organizacija su manjim iznosima, ni- je bilo oročavanja u vezi sumentarima. Te je čak na- kon nekoliko dogovora doni- eta priljama odredba koja se odnosi na odluku o stan- benu izgradnju. Napomene- mo se, da se radi o nekoliko govore ove privredne orga- nizacije namjenske sredstva za stambenu izgradnju kori- ste i za obrtna sredstva.

Skupština je na kraju u- svojila jedna odnaka kao i, mažanjaju 'O poslovnoj po- litici Komercijalne banke Varaždin za 1968. godinu. Isključeno je, da će poslovna politika banke usmjerava- na boljem korištenju posto-jećih kapaciteta i raspolo-živih sredstava, te buđen obra-tnih sredstava, kako bi ostvarile intencije reforme.

B. C.

Program rada Saveza komunista

Nastavak sa 1. str.

U centru pažnje bit će prijedlog programa rada kojim se predviđa za ve- ličiji rasprava na osnovu materijala i stavova Izvr-šnog komiteta CK SKH o utvrdjavanju kriterija i re- zultatih direktora, pa će s time u vezi biti izrade- ne teze za diskusiju u or- ganizacijama SK — o ra- dionama i utroju Saveza komunista u provođenju ka- drowske politike u radnim organizacijama.

Nadalje, predviđa se iz- jan širi skup komunista na temu reorganizacije i reformiranja Saveza komu- nista, a poslietkom trav- nja planira se sastanak ko- miteta na kojem će se go- voriti o rezultatima po- slovanja radnih organizaci- ja za stanovnja. Kaikva su idejno političke proble- me iznivali rezultati poslo- vanja i kako se mogu re- zultirati na daljnji dru- štveno-ekonomski razvoj privrednih organizacija.

Zanimljivo raspravu o- bćuje i tema 'Idejno-pol- itički problemi koji pro- izlaze iz samoupravne au- tonomnosti u nesprived- nim djelatnostima u vezi raspodjele osobnih do- hotaka' koja je planirana za kraj prvog polugodiš- tva.

Program predviđa uklju- čivanje Saveza komunista u provlađu 140-godišnje Narodne škole, 50-godišnj- cu kombinata 'Varteks' i 23-godišnjicu obelodjenja 'Varteks' i Obitajnišćeg društva. Obitajnišćeg društva treba još biti sa- vršeno u prošrenom sastav- u komiteta o metodi rada da teritorijalnih organizaci- ja.

Ferijalci izabrali rukovodstvo

Odmah iza Godišnje skupštine Ferija- lci raznih organizacija su se sastali u organizaciji Saveza komunista, da bi izabrali rukovodstvo za narednu godinu. U izborni odbor izabrani su: Dragoslav Dordević (predsjednik), Franjo Bračko (tajnik), Anica Šterc (bilježnik) te članovi Božica Simo, Željko Ostroški, Darinka Goša, Biserka Britić, Ladišlav Plešničar i Dubravka Rubčević.

U Nadzorni odbor izabrani su: Rudi Ste- fanić, Vilko Sedlar i Svatko Babić. Zaku- ljučeno je da se na sljedećoj sjednici donese program rada za ovu godinu.

B. C.

Vjesnik - Varaždinske vijesti i Radio Varaždin

TO SU NAŠA NAJNAJNJA SREDSTVA INFORMIRANJA

Više od mjesec dana trajale su rasprave o sredstvima javnog komuniciranja koja je organizirao Socijalistički savez. Rasprave su u temu bit će nastavljene, a rezultat uslijedit će i određene akcije u cilju unapređenja i daljnijeg razvoja sredstava informiranja.

Na području varaždinske komune dan- as su važni stavovi koji govore da su najvažnija sredstva informiranja za- vrebnački dnevni list 'Vjesnik', 'Ves- tažinske vijesti' i Radio-tanica Va- raždinske općine, koje su u okviru društvene djelatnosti obavljajuju Općinska konferencija SSRN Varaždin i predstavlja društvena sredstva koja su politička osnova i društvena podrška daljnjem razvoju i unapre- đenju sredstava javnog komuniciranja.

Zaključci glase:

Predstavlja Općinska konferen- cija SSRN Varaždin na svojoj predi- snoj sjednici 31. siječnja 1968. godine razmatrali su stanje i problematiku sredstava masovnog informiranja gra- đana, upornosti se sa ciljem tokom prethodnih analiza i rasprava, izra- denim materijalom i diskusijama utv- rđuje

ZAKLJUČKE

I. Općinska konferencija SSRN Va- raždin konstatira punu aktivnost i up- ravnost sistematske akcije blizg ca- ledavanja stanja i problematiku sred- stava masovnog informiranja građana u komuni.

Podrška društvenog faktora

Tok ove akcije, prozile je Progra- ma koje Komisije za odgoj, obrazova- nje i kultura Općinske konferencije SSRN, utvrdila je nužnost za ote- žavanje i sredstava masovnog in- formiranja građana za ovu značajno područje.

Osigi i kvalitet rasprava potvrđuje uslijede:

— Da su sredstva masovnog infor- miranja građana na našem području tri- nana u zadovoljavajućem broju;

— Da tema društvenog opravdanja za poboljšanje i izdavanje novih listova, obzirom da u postojećim sredstvi- ma masovnog informiranja ima do- voljno mogućnosti uklopavanja svih po- lovin društvenog informiranja;

— da su sredstva masovnog info- miranja građana došli na više gra- pičana samima sebi, bez dovoljnog i školske pripravnosti i podrške druš- tvenog faktora;

Osnova samoupravljanja

2. U cilju daljnijeg unapređenja ove službe Predsjedništvo Općinske kon- ferencije SSRN Varaždin stoji na sta- novištu:

— Da je informiranost polarna pret- postavka jačanja i razvijanja cjelo- vitskog mehanizma svih radnih ljudi i građana u svim sredinama i na svim nivoima;

— da je informiranost ustavna oba- vjeza za sve radne i društvene orga- nizacije i faktore po koji su svi činio- c svih nivoa dužni osigurati stalnost i potpunost procesa informiranja;

— da informiranost treba teži u ova pravca: to jest, informiranje građana i radnih ljudi u svim zbiljavima, oba- vjenima, programima i problemima od strane radnih i društvenih organizaci- ja, kao i informiranje građana i fak- tora o njihovim i prijedlozima vani- mi građana;

— da oblik i sadržaj procesa info- miranja ne smije pozlati sa stanovnja foruma ili organa, što ne znači i njihovo potpuno isključivanje, već sa stanovnja programne strukture djela- tnosti i odnosa svih onih činio- ca, individualnih ili kolektivnih koji se uključuju pri inicijativnoj utvrdjivanju, ostvarenju i korištenju programa aktiv- nosti svih vrsta i područja.

Dužnost radnih i društvenih organizacija

3. Potrebno je naglasiti stalnost dru- štvene angažiranosti novinara, njihove specializacije za pojedina područja dužnost radnih i društvenih organizi-acija za davanje podrške koji se pred- stavljaju službenu ili poslovnu štamu i stalno prisustvo društvenog faktora na strani građana i pomoći političke nosiocihna procesa informiranja.

4. Prijedložio i odobravajući koncep- ti predstava informiranja po koji bi sagrebnači 'Vjesnika' postale list dru- štveno informiranja, 'Varaždinske vijesti' predstava i Radio-tanica Varaždin izvor prvih, hitnih, kompleksnih i pot- punih informacija nužno je privu- čiti i opravdati.

Programska koncepcija

U cilju njegovog ostvarenja potreb- no je da Društvo novinara Hrvatske — Aktiv Hrvatskog zapora i Modurnu- je za pomoć Općinske konferencije SSRN i Skupštine općine razradi stro- go ovakva koncepcija do konkretnih vrijednosti i jedina, kao i da radi- kolektivni sredstva masovnog informa- riranja vizmire i variraju svoju program- sku koncepciju poboljšanja kvaliteta postojećih sredstava informiranja.

Obzirom da postoleta sredstva ma- sovno informiranja djeleto i na po- dručju drugih općina (Ivanec, Novi Marof, Ludbreg) svi zaključci jednaki su općinskim konferencijama SSRN i/ili općina da zajedničkom akcijom do- prinosimo izmještanju najboljih rje-šenja i ostvaramo stalnost i potpunost informiranja građana.

5. Općinska konferencija SSRN Va- raždin stajno će pratiti djelatnost i raz- vijetak ove aktivnosti kroz povremene analize i javne rasprave.

Varaždin, 7. II. 1968. godine.

Predsjedništvo Općinske kon- ferencije SSRN Varaždin

14. II. 1968. - BROJ 1211

Slika 2: *Varaždinske vijesti*, br. 1208 (24. 1. 1968.), str. 2. Izvor:

<http://library.foi.hr/novine/broj1.aspx?C=3&godina=1968&broj=000003&datum=1968-01-24&F=&H=&vrsta=&grupa=&lang=hr&stranica=001>

Reforma informativne djelatnosti

Cjelokupna štampa naše zemlje došla je u fazu vlastitog suočavanja, da cjelovitije vidi sebe u ogledalu reforme kao i sve značajne djelatnosti. Upravo je došao trenutak da se »sistem informiranja ukva u politički sistem samopravljanja uopće i sva sredstva informiranja budu i dalje što više usmjerena prema svim samopravljivačima« — kako je to rečeno na nedavnoj sjednici Predsjedništva SKJ.

O društvenom položaju kao je Edvard Kardelj u i ulazi informativne djelatnosti već duže vrijeme se razgovara u mnogim redakcijama, u novinarskim udruženjima i institucijama a ustoro će o tome raspravljati i mnogi forumi Socijalističkog saveza. Tom prilikom je izrečeno dosta priznanja ali i primjedaba, dosta pohvala ali i kritika na račun »šestne sila«, kao se obično naziva štampa, radio i televizija.

★ ODGOVOROST

» Informiranje javnosti je politička aktivnost i normalno je da ljudi koji rade u tom području društveno odgovaraju onako kao što odgovaraju svaki politički radnik pred radničkom klasom, pred našom revolucijom i pred osnovnim revolucionarnim intencijama našeg društva« — re-

koji izražavaju na samopravljivaču rekao je Veljko Vlahović, zalažajući se za veću pažnju pitanja slobode pisanja.

★ POVJERENJE

Savez komunista je i ovog puta zauzeo savim jasnu stav a to je da ne želi, jer to ne odgovara njegovoj suverenoj idejno-političkoj slici, da štampa izriče neželjive očišćenje i neproblematične dove u svojstvu arbitra i strastelja. Suhlina je u tome da je društveno angažirana štampa istaknuto uporište slobodne akcije samopravnih i političkih faktora društva. »U sve demokratskijim odnosima koje razvijamo rekao je u uvodnoj riječi na sjednici Predsjedništva SKJ Budislav Šokčić — novinari su u položaju da kao stvaralačke личности me čekajući upućuju i direktive, samostalno otkrivaju pravo stanje stvari, da usvajaju i ana-

Mladi imaju pune ruke posla

- Svečana proslava Dana armije
- Osniva se »Klub 32. divizije«
- Uskoro — Omladinska tribina

Ovih dana, naročito je živa aktivnost omladine Varaždina i Predsjedništva općinske konferencije Saveza omladine. Muzee aktivnosti koje su već ranije otpočele, ovih će dana doživjeti svoj finale.

Prošle godine, omladina Varaždina preuzela je domili proslavu 32. divizije kada je, uz ostale priredbe, održan i veliki narodni zbor. Orogodišnja proslava dobrih dijelom zamijenjena je i tako, da se omladina upozna sa historijatom i borbenim putem 32. divizije, zbog toga je i u kviru u okviru »Susreta mladih 69« stavljeno težište na pitanje herojske prošlosti ove poznate partizanske jedinice. U natjecanju učestvuju 23 aktivna sa po pet natjecatelja i pripadnici JNA.

Otvoreno »Susreta mladih« ove godine bilo je u Malom Poganecu, mjestu formiranja Divizije. Bilo je to veliki, dvodnevni pohod mladih i boraca 32. divizije ratnim stazama ove proslavljene jedinice. U Malom Poganecu održan je niz predavanja, i susret omladine susjednih komunata: Koprivnica, Bjelovar, Novi Marof i Varaždin... da bi se finalni dio »Susreta mladih« održao 22. prosinca na dan proslave Dana Armije. Na svečanost će doći i mladi Malog Poganeca kao i predstavnici njihove Osnovne škole koja nosi ime 32. divizije. Tu će ponovno biti prisutni i borci, te članovi Odbora za uredjenje Kalnika, koji su ove godine preuzeli pokroviteljstvo nad »Susretima mladih 69«.

Mladi našeg grada posvećuju veliku pažnju i proslavi Dana Armije, koja će se ove godine odvijati kroz već uhodanu suradnju sa pripadnicima Armije. Omladina je dala inicijativu, koja je našla na odaziv Garziona Varaždin, koji je dao prostorije, da se osnuje Klub »32. divizija«.

Zajedno sa pripadnicima JNA, omladina je Dan armije ima i zajedničku akciju na idejno-političkom planu. Otvara se Omladinska tribina, koja će obrađivati aktualne društveno-političke probleme mladih. Očekuje se, da će otvorenje Tribine biti drugi tjedan, a prvi predavač Mirko Mador, predsjednik CK Saveza omladine SRJ sa temom »Savez komunista i omladina«.

Tribina će raditi kontinuirano, kroz cijelu godinu, dok će uz napredku pripremljene teme, prema želji, biti i fakultativnih. Predavači bit će istaknuti društveno-politički radnici iz Varaždina i Zagreba, te vojni starješine. Ovo će, prije svega, biti javna tribina namijenjena omladinskim aktivistima, mladim članovima Saveza komunista i vojnicima.

B. C.

PRIZNANJA DUGOGODIŠNJI SINDIKALNIM AKTIVISTIMA

Povodom 50-godšnjice Saveza sindikata Jugoslavije, uoči Dana Republike Općinski odbor Sindikata radnika uslužne djelatnosti Varaždina održao je vrlo uspješnu svečanu sjednicu, kojoj su prisustvovali i predstavnici društveno-političkih i radničkih organizacija Varaždinske komunite.

Nakon prigodnog referata nekih radnih organizacija radnika uslužne djelatnosti.

Vrlo uskoro izradene povelje, odnosno diplome ili zastavice za dugogodišnji rad u Sindikatu primili su Ivanka Milinarić, Ivan Rodik, Vlado Bernjak, Ignac Puhalić, Ivan Šturmaj, Zvonko Vodopija, Marija Santo, Drago Kečjan, Josip Horvat, Josip Kekec, Josip Hla, Francka Duras, Marija Zelenič, Lucijan Smokvina, Konrad Budija, Milivoje Haluzan, Dragoslav Bordevič, Milica Lazarović, Lea Škobić, Antun Vukešić, Antun Šiber, Hranislav Kukičević, Drago Komec, Drago Župančić, Ivan Rogina, Bolla

Šafrančić, Josip Martinec, Danica Lesković, Josip Topolko, Basko Bujančić, Mirko Ribić, Danilo Masten, Palko Gracin, Drago Šinković, Anica Šuškić, Anka Vinko, Pajo Grubišić, Ivan Grabar, Đinko Čušarec, Alojz Levačić, Stjepan Mihalčić, Josip Duras, Branka Hrašćanec, Marijan Žiganc, Josip Hergula, Mirko Hurvatić, Števo Radanović, Vitomir Miller, Andrija Zastavnik, Zlatko Babalić, Andrija Sever, Vlado Hojčić, Milan Brković, Viktor Jagodić, Ivan Safar, Ivo Ivek, Stjepan Mrak, Teodor Šiber, Ivan Okreša, Danica Okreša, Vlado Krajačić i Polks Bagar, a od sindikalnih organizacija podružnice poduzeća »Jedinstvo«, »Grana«, »Crvena zvijezda«, »Veletgovine«, »Svjelto«, »Naprijed«, »Vino-roće«, »Koka« te »Uspostitelj«, Škola za obrazovanje KV

- 3 -

Odlikovani Varaždinci

Uoči praznika Dana Republike uz prigodnu svečanost predsjednik Skupštine općine Varaždin Ilija Vatroslav Bogdanović uručio je telediplome i priznanja odlikovanja kojima ih je odlikovao Predsjednik SFRJ Jugoslavije Josip Broz Tito za naročite zasluge i postignute uspjehe na radu od znatnaja za socijalističku ekonomiju zemlje.

Određenim zaštitom za narod sa srebrnom zvijezdom odlikovan je Ilija Blažić, odlikovan je Ilija Blažić iz »Varševca« i Katka Nežnanović iz Osnovne škole Vidovec, a Medalju rada primili su Jelena Ajman-Kovačić, Đuro Avat, Dorođeja Belić — Piskić, Viktor Bubanjarić, Berislav Čytil, Marije Šafar — na svečanoj vijecnici primili su Franjo Lukavečki, Anica Frič, Josip Čupić,

Luka Herjavec, Zorica Kolarić-Levačić, Stjepan Komec, Danica Kovičić, Antun Kubar, Daniel Kukičić, Josip Levačić, Novica Neradić, Stjepan Novak, Zvonko Ožeg i Filip Turčević, svi iz »Varševca«, zatim Smil Gusić iz poduzeća »Derma«, Valent

Levačić iz »Veletgovine«, za stručno obrazovanje Josip Rukavina iz »Crvene medicinskih kadrova Varševca«, te Blaženka Podražić, iz Školskog centra

Slika 3: Varaždinske vijesti br. 1304 (10. 12. 1969.), str. 3. Izvor:

<http://library.foi.hr/novine/broj1.aspx?C=3&godina=1969&broj=000048&datum=1969-12-10&F=&H=&vrsta=&grupa=&lang=hr&stranica=001>

Hrvatsko proljeće težilo je i razvoju demokracije u državi, a toj tematici moglo se čitati u članku *Borba za istinske demokratske odnose Varaždinske vijesti*, br. 1210/II, (20. 1. 1968.).

Slika 4: Naslovnica *Varaždinske vijesti*, br. 1210/II (20. 1. 1968.). Izvor:

<http://library.foi.hr/novine/broj1.aspx?C=3&godina=1968&broj=000002&datum=1968-01-20&F=&H=&vrsta=&grupa=&lang=hr&stranica=101>

Slika 5: *Varaždinske vijesti*, br. 1229 (26. 6. 1968.), str. 3. Izvor:

<http://library.foi.hr/novine/broj1.aspx?C=3&godina=1968&broj=000024&datum=1968-06-26&F=&H=&vrsta=&grupa=&lang=hr&stranica=001>

Pred komuniste su u razdoblju Hrvatskog proljeća postavljali velike zahtjeve i veliku odgovornost te se o tome također pisalo u *Varaždinskim vijestima*.

SRIJEDA
29.
SIEČNJA 1969.
BROJ 1260
GODINA XXIV

VARAŽDINSKE
VJESTI
TJEDNI LIST SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA

hotel
trakošćan
PROSPEKTI
KATALOZI
VISKARICE
ANALIZA
N I P
VARAŽDIN
GENERALITURIS
IZLETI
VOZNE KARTE
I CEKVI
STRANA VALUTA
MEDUNARODNE
PASOSI I VIZE
DANA
VINOVOĆE
KOKA
VARAŽDIN
VEDDIA
Novi proizvodi
ZPPK Varaždin
Pogon
Varaždinske
mijekare
rivella

Prijedlog programa neposrednih zadataka članova Saveza komunističara u predizbornoj aktivnosti

KOMUNISTI NOSE PUNU POLITIČKU ODGOVORNOST

U dvorani »Elektra« održana je prošlog tjedna zajednička sjednica svih rukovodstava društveno-političkih organizacija Varaždinske komune. U članove Općinskog komiteta Saveza komunista bili su prisutni članovi rukovodstava Socijalističkog saveza, Saveza sindikata, Saveza omladine, SUBNORA i Konferencije za društvenu aktivnost žena, Renata Poje član CK SKH, Ivan Kurtalj i Janko Peharda članovi Republičke konferencije SKH, Vjekoslav Kerečić, Antun Biber i Ivica Gredič, predsjednik Skupštine općine Varaždin, poslanik Saveznog vijeća Savezne skupštine, odnosno podpredsjednik Republičke konferencije SSRN Hrvatske.

Postoje uvodnog izlaganja Ivana Skupnjaka, sekretara Općinskog komiteta SKH Varaždin, Luka Milinarić, predsjednik Ideološke komisije Općinske konferencije SKH Varaždin podnio je Prijedlog programa neposrednih zadataka članova SK u predizbornoj aktivnosti, pri čemu je istakao da je taj dokument izrađen zajednički sa Kadrovskom komisijom Općinske konferencije SKH Varaždin.

Obzirom na značaj predizborne i izborne aktivnosti i uloga članova Saveza komunista i organizacije kao cjeline koja snosi punu političku odgovornost za pravilan razvoj i tok događaja u skladu sa Ustavom i Izbornim zakonom, te u skladu sa posmatranjima Saveza komunista u cjelosti objavljujemo tekst Prijedloga programa neposrednih zadataka članova SK u predizbornoj aktivnosti, koji glase:

Nedovoljno i nejedninstveno angažiranje organizacija Saveza komunista. Negativne posljedice tog izbora dovelo je do djelovanja neformalnih grupa, koje su prošle izbornu kampanju djelomično pretvorile u nadmetanje pojedinih ličnosti kod predlažanja kandidata, stvaranju nje takvih i sličnih grada.

Nedovoljno i nejedninstveno angažiranje organizacija Saveza komunista. Negativne posljedice tog izbora dovelo je do djelovanja neformalnih grupa, koje su prošle izbornu kampanju djelomično pretvorile u nadmetanje pojedinih ličnosti kod predlažanja kandidata, stvaranju nje takvih i sličnih grada.

Nedovoljno i nejedninstveno angažiranje organizacija Saveza komunista. Negativne posljedice tog izbora dovelo je do djelovanja neformalnih grupa, koje su prošle izbornu kampanju djelomično pretvorile u nadmetanje pojedinih ličnosti kod predlažanja kandidata, stvaranju nje takvih i sličnih grada.

ZAPAZENO

Nije šija nego vrat

— Nitko od tih ljudi — kaže Janko Peharda — (predsjednik Općinske konferencije SKH Varaždin, op. p.) koji su imali svoj ulog u negativnostima na prošlim izborima ne bi se smio pojaviti ni na kakvoj izbornoj funkciji. Profesionalizam treba prevladati na najvažnijim mogućim mjestima... (Vizualno od 22. siječnja 1969. članak »Političarstvo iz špekulacije«).

— Zato bi bilo u redu da se što prije izakle javno nepovjerenje osim rukovodstava ljudima, posebno pojedincima iz ideološke političke izborne komisije, sa koje se ona de su priključili svojim osim deformacijama koje su imale dvostrane posljedice. Njih nema mnogo. Ali ih ima. Takvim ljudima u predizbornoj aktivnosti ne bi se smjelo dozvoliti da budu na odgovornim društvenim funkcijama... (Varaždinske vijesti od 10. prosinca 1968. godine, članak »Povjerenje«).

Nije šija nego vrat, ili reklo bi se — ista meta isto ostojanje.

Ali, jedna je konstatacija, ona te »Varaždinska vijesti«, bilo povod za »Suspenzije Izvršnog odbora Općinske konferencije SSRN i očajnjama kao politička diverzija, dok na onu iz »Vjesnika« nije nitko ni o čemu trepnuo.

O jednoj i drugoj konstataciji bilo je ovih dana govora na zajedničkom sastanku rukovodstava svih društveno-političkih organizacija Varaždina, ali nitko iz Izvršnog odbora SSRN, ni bilo što drugi nije demantirao da se ne radi o istim postojanima.

Kod nas kao da još uvijek nije osuđen STA se kaže, nego je presudno TRKO kaže.

A to nije komplement koji bi potrdio objektivnost, da ne kažemo principijelnost. b

1) OBLAVEZNI SU POTPUNO SE ANGAŽIRATI U DAVANJU PRIJEDLOGA ZA IZBORNI PROGRAM I UČESTVOVALI U NJEGOVOJ IZRADI, KAKO BI TAJ PROGRAM BIO ODRAZ INTENCIJA REALIZACIJE ZADATAKA DRUŠTVENE I PRIVREDNE REFORME, KAO OSNOVA OBAVEZA BUDUĆIH ČLANOVA OPĆINSKOG SKUPŠTINE, REPUBLIČKIH I SAVEZNIH ZASTUPNIKA.

2) ORGANIZACIJE I ČLANOVI SAVEZA KOMUNISTA

1) Svi komunisti dužni su boriti se da u kandidacijsku konferenciju uđu samo oni građani, predstavnici općinske organizacije SSRN, Saveza sindikata, Saveza omladine i drugih organizacija i društava građana, koji će biti demokratski predloženi i kvalificirani, da stvaraju neposredni osobni interesima i interesima eventualnih neformalnih grupa, predlažu i obavezan za sve članove SK na području Općine, koje konferencije SKH Varaždin da se konkretno, a ne riječima bore za njegovo ostvarenje;

2) Pri tome obavezno se pridržavati Rezolucije CK SKJ o najvažnijim zadacima Saveza komunista u oblasti kadrovske politike;

Zaključeno je da se sa ovakvim prijedlogom programa izade na sjednicu Konferencije Saveza komunista općine Varaždin, pa kad ga ona usvoji da to postane zakon za djelovanje i ponašanje članova i organizacija Saveza komunista u predizbornoj i predizbornoj aktivnosti i društvenim obavezima u sklopu političke predizborne i izborne aktivnosti uoči predstojećih izbora za sva skupštinska tijela od općine do federacije.

(Ostale informacije sa zajedničke sjednice rukovodstava društveno-političkih organizacija varaždinske komune objavljujemo na 11 stranici)

Slika 6: *Varaždinske vijesti*, br. 1260 (29. 1. 1969.). Izvor:

<http://library.foi.hr/novine/broj1.aspx?C=3&godina=1969&broj=000004&datum=1969-01-29&F=&H=&vrsta=&grupa=&lang=hr&stranica=001>

U vrijeme Hrvatskog proljeća aktivni su bili studenti, profesori i uprava Više ekonomske škole Varaždin pa je tako u *Varaždinskim vijestima*, broj 1406 (25. 12. 1971.) na tu temu izašao članak *Na sastanku članova SK i radne zajednice Više ekonomske škole Varaždin*:

Na Višoj ekonomskoj školi održan je sastanak članova SK i Radne zajednice ove škole na kojem su raspravljali o zadatcima komunista i svih zaposlenih u provođenju zadataka iz uvodnog i završnog izlaganja J. B. Tita na 21. sjednici Predsjedništva SKJ, iz zaključaka te sjednice i zaključaka 23. sjednice CK SKH. U članku je posebno istaknuto da treba pokrenuti disciplinski postupak protiv redovnih studenata i svih ostalih aktera u organizaciji prekida rada u školi kao i protiv onih koji su raspirivali šovinizam, nacionalnu mržnju i netrpeljivost kažnjeni će biti oduzimanjem stipendija. Viša ekonomska škola etiketirana je kao žarište kontrarevolucije i raspirivanja šovinizma. U tom broju *Varaždinskih vijesti* objavljuje se i članak s izjavama Ogranka Matice Hrvatske i Pjevačkog zbora „Ivan Padovec“ u kojima se oni ograđuju od bilo kakvih nacionalističkih i šovinističkih ekscesa u radu, a ako je i bilo kakvih pojava oštro su ih osudili.

Na naslovnoj stranici *Varaždinskih vijesti* broj 1405 (18. 12. 1971.) objavljuje se članak o 23. sjednici CK SK Hrvatske *Potpuna odlučnost da se provedu u život stavovi druga Tita i odluke Predsjedništva SK Jugoslavije*. U Zagrebu je 12. i 13. prosinca 1971. održana 23. sjednica CK SK Hrvatske te su prihvaćene ostavke na rukovodeće funkcije kao i na članstvo CK SKH: predsjednika CK SKH Savke Dabčević-Kučar, sekretara IK CK SKH druga Pere Pirkerera, člana IK CK SKH Marka Koprte i člana CK SKH Janka Bobetka. Na tom sastanku izjavu o ostavci na funkciju člana Izvršnog biroa i člana predsjedništva SKJ dao je i Miko Tripalo.

Na naslovnici je glavni urednik B. Kožar napisao članak *Titov – Naprijed* koji je označen crvenom bojom i uokviren u kojem daje podršku riječima druga Tita i 23. plenumu CK SKH. Na drugoj strani novina izneseno je svih 20 zaključaka sjednice CK SK Hrvatske u kojima se pred komuniste postavlja težak zadatak da ozbiljno pristupe provođenju stavova i zadataka iz govora druga Tita i zaključaka 21. sjednice Predsjedništva SKJ.

Hrvatsko proljeće je težilo i što većem ostvarenju nacionalnog identiteta, a u članku *Tito: Ne smije oslabiti budnost prema najopasnijem klasnom neprijatelju, a to su šovinizam i nacionalizam*, naveli su Titove riječi u kojima te stavove osuđuje kao nacionalizam (*Varaždinske vijesti* broj 1404, 11. 12. 1971.) odnosno Titovo uvodno izlaganje na 21. sjednici Predsjedništva SKJ.

6. Zaključak

Hrvatsko proljeće je 1967. godine dobilo na važnosti kada je odobrena *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*. Time je postignuta težnja mnogih da se hrvatski kao jezik unutar Jugoslavije odvoji na neki način od srpskoga te stekne svoju samostalnost. Godina 1971. je dio naše bliske prošlosti. Demokratski pokret hrvatskoga naroda i svih građana Hrvatske, što se obično naziva Hrvatsko proljeće, nastao je i razvio se između 1963. i 1971. Nakon toga je bio nasilno ušutkan i zabranjen, ali nije nikada iskorijenjen i uništen. Njegov je cilj bio realizacija korjenitih političkih i ekonomskih reformi. U takvom novostvorenom političkom prostoru omogućena je slobodnija aktivnost istaknutih djelatnika iz raznih društvenih i kulturnih institucija. Uzajamno utječući jedni na druge, dali su, na različite načine svoj prilog realnim zahtjevima za demokratske reforme društva.

Novinarstvo u Varaždinu ima dugogodišnju tradiciju i kao što možemo vidjeti prateći razdoblje Hrvatskog proljeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj da su popratile sve bitne promjene, događanja i razmišljanja o tom razdoblju. *Varaždinske vijesti* iako su bile pod utjecajem komunističkih vlasti krajem 1960-ih dosta su otvoreno mogle govoriti o razdoblju Hrvatskoga proljeća i njenim akterima. U vrijeme Hrvatskoga proljeća dosta protagonista toga pokreta je dolazilo u Varaždin držati govore i predavanja na nekim od visokih škola, kao što je bio slučaj s Markom Veselicom koji je održao predavanje na ondašnjoj Visokoj ekonomskoj školi Varaždin. Naime, nakon njegovoga predavanja cijelo vodstvo škole je bilo smijenjeno te procesuirano zbog predavanja jednoga nacionalista kako su ga ondašnje komunističke vlasti doživljavale. Dr. Savka Dabčević-Kučar je u nekoliko navrata posjetila Varaždin. Prilikom posjete tvornici „Koka“ pohvalila je rad i viziju tvornice te govorila o socijalističkoj viziji Hrvatske gdje je napomenula važnost proljećara. Miko Tripalo je također posjetio Varaždin te je na raznim događanjima govorio o reformama i novome putu koji teži ka promjenama, a sve to su pratile *Varaždinske vijesti*. *Varaždinske vijesti* su bile izuzetno važno sredstvo informiranja u to doba te su Varaždin, ali i cijelu sjeverozapadnu Hrvatsku informirali o događajima o kojima pišem u završnom radu, dakle Hrvatskom proljeću, njenim akterima i protagonistima kojih je bilo dosta i na lokalnom Varaždinskom nivou.

7. Literatura

[1] Đurić, Tomislav: Zašto su šutjela lepoglavska zvona: Hrvatsko proljeće u Varaždinu i Čakovcu 1971. : svjedočenja članci dokumenti; urednik Dragutin Feletar. Samobor: Meridijani, 2004.

[2] Goldstein, Ivo: Hrvatska povijest. Zagreb: Novi Liber, 2003.

[3] Konjević, Martina: 70 godina *Varaždinskih vijesti*, Završni rad, Koprivnica, 2015.

[4] Lončarić, M., Fišer E.: Novinstvo Varaždina: Uz 50. obljetnicu izlaženja „Varaždinskih vijesti“, Varaždin, 1995.

[5] Najbar-Agičić, Magdalena: Povijest novinarstva: kratki pregled. Zagreb: Ibis grafika ; Koprivnica: Sveučilište Sjever, 2015.

[6] Novak, Božidar: Hrvatsko novinarstvo u 20. stoljeću. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga, 2005.

[7] Steindorff, Ludwig,: Povijest Hrvatske od srednjeg vijeka do danas. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2006.

[8] Tripalo, Miko: Hrvatsko proljeće. 3. dop. izd. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 2001.

Internetski izvori:

Građi *Varaždinskih vijesti* pristupano je preko:

[1]<http://library.foi.hr/novine/d.php?sqlx=N00003&sqlid=1&C=3&H=&vrsta=&grupa=&lang=hr>, (pristupano u rujnu 2018.)